Världsarvs-projektet Lystra - nyhetsbrev 8

september 2020

Läs om:

Geologiska forskning i världsarvet

Geologin tar oss både bakåt och framåt i tiden

Geologin i världsarvet fascinerar om och om igen

Aktuellt i Lystra

Förstärkningar i Lystra-teamet

Höga Kusten och Kvarken på Instagram:

@varldsarvethogakusten
@kvarkenworldheritage

Lystra och höstens satsningar

Under tiden det här nyhetsbrevet blivit klart har också nya utställningar som belyser vårt gemensamma gränsöverskridande världsarv blivit klara! Lystra kommer att informera närmare om de nya utställningarna i naturum Höga Kusten, Världsarvsporten i Kvarkens skärgård och Vasa stads huvudbibliotek. Fantastiskt, att vårt arbete ger ett så konkret resultat!

I augusti var det också Kvarkens skärgårds tur att testa världsarvets gemensamma naturvägledningsplan. Vädret var på vår sida när testpersonerna vandrade Bodvattnet runt och spanade efter djur- och växtsiluetter. De fick också lyssna på isens ljud. Under hösten dyker bestående skyltar och annat nytt upp längs leden.

Och eftersom geologin ligger bakom allt i världsarvet återvänder vi i det här nyhetsbrevet till projektets och områdets ursprung. Läs vad Geologiska forskningscentralen GTK:s specialforskare Niko Putkinen berättar om deras forskning i världsarvsområdet och vilka tror du är hans favoritplatser i Kvarkens skärgård?

Piia, specialplanerare
Forststyrelsen

Geologin tar oss både bakåt och framåt i tiden

De geologiska processerna i världsarvsområdet fortsätter även då Lystra avslutas vid årsskiftet. Betydelsen av den unika geologin kan inte betonas för mycket, eftersom det är orsaken till att Höga Kusten och Kvarkens skärgård har utsetts till världsarv av Unesco. Inom Lystra har GTK:s specialforskare Niko Putkinen tillsammans med sina kollegor ansvarat för att uppdatera den geologiska kunskapen och undersöka moränformationerna i Kvarkens skärgård.

Niko beskriver hur de fick insyn i naturens hemliga arkiv, när de karterade jordmånsformationer och mätte isräfflor i klipphällarna i Kvarkens skärgård. Utgående från undersökningarna kan GTK:s gäng förklara hur inlandsisen smält efter den senaste istiden. Modelleringen av förloppet är ett viktigt forskningsresultat, eftersom händelser för länge sedan kan jämföras med hur glaciärer i de arktiska områdena beter sig idag. Klimatförändringarna är en viktig aspekt av nutida forskning.

Vårt världsarvsområde är, enligt Niko, ett väldigt fint naturligt laboratorium, där geologiska formationer och spår i terrängen av den senaste istiden har huvudrollen. De har uppstått på grund av inlandsisens rörelser och berättar om de förhållanden som rådde här för 10500 år sedan, som också motsvarar de förhållanden som råder vid glaciärerna i arktiska områden idag. Därför ger världsarvsområdet en unik möjlighet att forska i och förstå spåren nutida glaciärer lämnar efter sig på ett tryggt sätt. I arktiska områden måste forskarna undersöka motsvarande formationer på havsbotten.

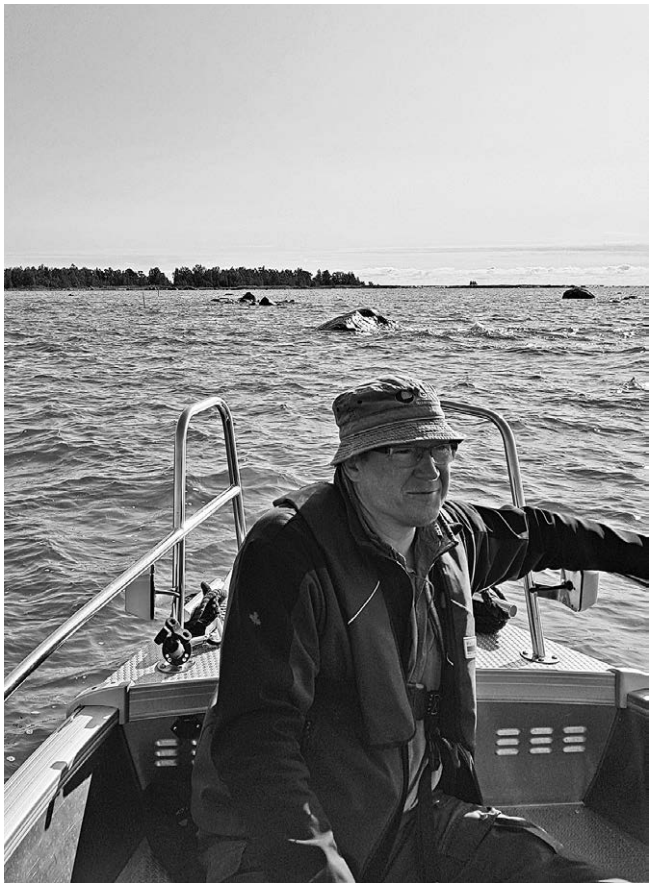

För en geolog som Niko är det lätt att le under en båttur till blockterrängen kring Bergö gaddarna!

Geologin i världsarvet fascinerar om och om igen

Förutom att vara ett värdefullt forskningsområde ger världsarvet också annat. Niko beskriver det så här:

”Världsarvets rikedom är definitivt mångsidigheten. Även för en forskare som karterat området många gånger är det helt överväldigande och gläder mig nytt och på nytt.”

Mångsidigheten innebär bland annat fantastiska landskap och att besöka Höga Kusten var för Niko och hans kollegor en minnesvärd upplevelse. Även i Kvarkens flacka skärgård finns oförglömliga landskap, och Niko lyfter fram några av dem. Det vackra De Geer-fältet man ser från utsiktstornet Saltkaret får naturmänniskor att sucka av beundran. Karg och exotisk skönhet bjuder de ovanligt steniga öarna Bergö gaddarna och det omgivande havet på. Som inlandsisforskare fascineras Niko också av ett område med drumliner, en sorts moränformationer, mitt på Replot. De berättar om hur en liten vattenström under inlandsisen fått sin början och fortsatt söderut för länge sedan.

Resten av Lystra-teamet och corona-kollegorna

Här kan du se vem Lystras projektpartners bland annat har arbetat med under våren och sommaren.

Sveriges geologiska undersökning SGU
Höga Kustens geologiska särdrag, från raviner till klapperfält är nu karterade, och de visar verkligen på världsarvets unika betydelse, alltså Outstanding Universal Value. Och kollegorna på Kristians hemmakontor är trevliga, men kan inte alltid hålla inne med sina åsikter på SGU:s Skype-möten!

Geodatacentralen FGI
Kolla in FGI:s landhöjningsanimation på världsarvsportalen highcoastkvarken.org eller på YouTube-kanalen @highcoastkvarken. Erja Huuskonens diplomarbete om landhöjningen och havsnivåhöjning i Höga Kusten och Kvarkens skärgård finns här och är godkänt med högsta betyg. Grattis Eija!

Vasa stad
Vår informatiker Liselott har illustrerat världsarvets geologiska processer, och illustrationerna kommer att finnas bland annat på hemsidorna och i utställningarna. Lite action till arbetsdagen på hemmakontoret bjöd en räv på, som knyckte soporna från terrassen mitt under ett Skype-möte!

Forststyrelsen och Västernorrlands länsstyrelse
Katten Kotten hemma hos projektledaren ser till att vi verkligen når projektets mål, medan katten Julia på sitt håll vaktar så att den hornbeprydda hjorten inte blandar sig i projektarbetet. I Västernorrland hörs Kattn´s kommentarer om projektet under Skype-mötena.

Sista nyhetsbrevet kommer i slutet av året.

METSÄHALLITUS FORSTSTYRELSEN

Länsstyrelsen Västernorrland

EUROPEISKA UNIONEN

Interreg Botnia-Atlantica
Europeiska regionala utvecklingsfonden

SGU Sveriges geologiska undersökning

GTK

LMV GEODATA-CENTRALEN FGI

VASA